

پول، توجه یا خلا؟

روایت‌هایی دخترانه از پدیده‌ای به نام «شوگردی»

میان دلسوزی و قضاوت

وقتی از احساسشان به این نوع رابطه می‌پرسیم، پاسخ‌ها رنگی از خشم، ترحم و گاهی درک دارد. یکی از دخترها می‌گوید: «برای من رابطه‌ای که بوی پول می‌دهد و نه عشق خیلی چندان‌طور نیست. گاهی هم دلم می‌سوزد. شاید اون دختر شرایطی داره که من نمی‌فهمم. نمی‌تونم راحت قضاوتش کنم.»

احساس غالب میان دختران ترکیبی از ترحم و اعتراض است. برخی قربانی بودن زنان را در چنین رابطه‌هایی درک می‌کنند و در عین حال از تبدیل عشق به معامله دلخورند. یکی از مصاحبه‌شوندگان می‌گوید: «جامعه باهاش تند برخورد می‌کنه، مخصوصاً با دخترها. همه سریع قضاوت می‌کنن، بدون اینکه بفهمن چی پشت این تصمیم بوده. من تأییدش نمی‌کنم، ولی فکر می‌کنم باید شنیدشون، شاید پشتش ناامیدی باشه یا احساس بی‌قدرتی در برابر زندگی.»

در تلاطم میان فقر و خلا

در پاسخ به این پرسش که چرا دختران وارد چنین رابطه‌هایی می‌شوند، بیشترشان از فقر مالی گفتند: «وقتی حس ناامنی داری، ممکنه به هر پیشنهادی فکر کنی!»

یکی از دختران با دید عمیق‌تری توضیح می‌دهد: «فقر فقط مالی نیست، فقر فرهنگی و عاطفی هم هست. بعضی از دخترها دنبال فردی هستن که بهشون توجه کنه یا احساس مهم بودن بده، چون از خانواده این حس رو نگرفتند.»

یکی از دخترانی که دانشجوی رشته روان‌شناسی

فاطمه آصفی اوقتی از همه آن‌ها پرسیدم «اولین تصویری که با شنیدن شوگردی به ذهنت می‌رسه چیه؟»، تقریباً پاسخ‌های مشابهی داشتند: مردی مسن و ثروتمند با ساعتی گران قیمت، دختری جوان با لباسی برند، ماشین‌های لوکس، سفرهای خارجی. هیچ‌کس از عشق، صمیمیت یا رضایت دو طرفه حرفی نمی‌زند. در ذهن آن‌ها، این رابطه بیشتر به معامله‌ای شبیه بود تا پیوندی انسانی.

بیشتر دخترانی که با آن‌ها صحبت کردم، می‌گویند نخستین بار نام «شوگردی» را در شبکه‌های اجتماعی شنیده‌اند، جایی میان شوخی و جدی، در کپشن‌ها، ویدیوهای طنز یا پست‌هایی از زندگی لاچری. یکی از آن‌ها می‌گوید: «توی اینستاگرام دیدم. یه دختر خارجی از رابطه با یه مرد مسن تر حرف می‌زد و کلی هدیه می‌گرفت. بعدش توی توئیتر فارسی دیدم که بعضی‌ها مسخره می‌کنن، بعضی‌ها هم جدی در موردش حرف می‌زنن.»

برای بیشترشان، «شوگردی» هنوز تجربه‌ای شنیداری است، نه زیسته، چیزی که در ذهن و فضای مجازی وجود دارد، اما در خیابان‌های شهر کمتر نشانه عینی‌اش دیده می‌شود.

رابطه‌ای از جنس معامله

یکی از دختران خیلی ساده و صریح می‌گوید: «اولین بار از دوستم شنیدم. گفت بعضی‌ها دنبال مردای پول‌دار میان سال می‌رن، چون راحت‌تر به خواسته‌هاشون می‌رسن. من اما حس می‌کنم این رابطه اصلاً بوی محبت نمی‌ده، بیشتر شبیه تبادل اقتصادی. آدم‌های داخلش دنبال عشق نیستن، دنبال پر کردن یه جای خالی هستن.»

دختری دیگر تأکید دارد که این پدیده فقط مخصوص قشر خاصی نیست: «تو هر طبقه‌ای می‌تونه باشه؛ شاید یکی برای فرار از فقر، یکی برای دیده شدن یا به خاطر یه زخم روحی از کودکی. اما در نهایت، همه چیز برمی‌گرده به نیاز، فقط شکلیش فرق می‌کنه.»

در نگاه اول، شاید فقط تصویری در اینستاگرام باشد: مردی مسن با ساعت طلایی در کنار دختری جوان با لباس برند و لیخندی مطمئن؛ اما پشت این قاب درخشان، مفهومی نهفته است که حالا در گفت‌وگوهای روزمره هم شنیده می‌شود: «شوگردی»، واژه‌ای که ظاهرش از «شکر» و «پدر» ساخته شده، اما معنایش از جایی تاریک‌تر می‌آید؛ جایی میان نیاز، نابرابری و خلأ عاطفی.

اصطلاح SugarDaddy نخستین بار در دهه ۱۹۲۰ میلادی در آمریکا رواج یافت؛ ترکیبی عامیانه از واژه sugar به معنای پول یا هدیه شیرین و daddy برای اشاره به مردی مسن و ترو حامی. طبق داده‌های Oxford English Dictionary قدیمی‌ترین کاربرد مکتوب آن در سال ۱۹۲۳ ثبت شده است. از آن زمان، واژه وارد ادبیات عامیانه و فیلم‌های هالیوودی شد و در دهه‌های اخیر بار شد شبکه‌های اجتماعی، جان تازه‌ای گرفت.

اما در قرن بیست و یکم، این مفهوم از یک اصطلاح عامیانه به نوعی «سبک رابطه» تبدیل شد؛ رابطه‌ای که در آن پول و توجه، گاه جای محبت و برابری را می‌گیرد. در چنین فضایی، طبیعی است که مرز میان «توجه واقعی» و «توجه خریدنی» کم‌کم محو شود و واژه‌ای که روزی در حاشیه فرهنگ آمریکایی بود، حالا در بسیاری از زبان‌ها از جمله فارسی، به گفت‌وگوهای روزمره راه پیدا کند.

این گزارش تلاشی است برای فهم همین پدیده از زاویه دید دختران ایرانی؛ کسانی که میان قضاوت، ترحم و درک، به دنبال پاسخ هستند به این پرسش ساده و عمیق: «اصلاً چرا چنین رابطه‌ای شکل می‌گیرد؟»